

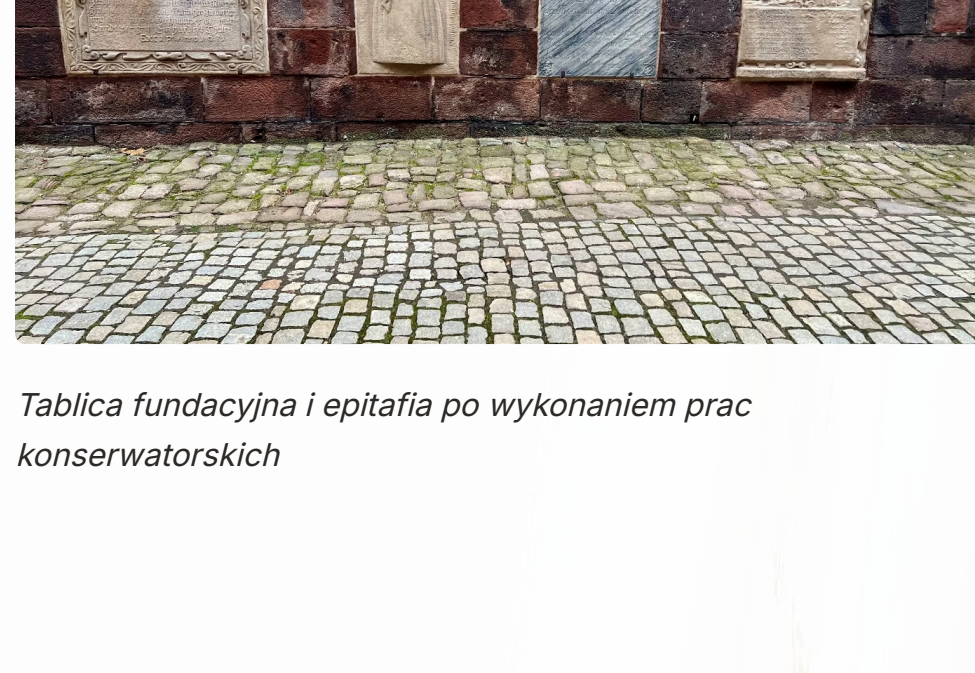
Tablica fundacyjna i epitafia na murze przykościelnym kościoła pw. św. Mikołaja w Nowej Rudzie

Czym są epitafia?

Epitafia to kamienne płyty upamiętniające zmarłych, łączące funkcję nagrobną z elementami sztuki rzeźbiarskiej. Najczęściej zawierają imię, datę oraz krótką sentencję, a często także symboliczne przedstawienie postaci. W Nowej Rudzie epitafia stanowią cenne świadectwo historii dawnych mieszkańców miasta, a ich relokacja do muru przykościelnego pozwoliła uniknąć zniszczenia po likwidacji starego cmentarza.

Tablica fundacyjna i epitafia przed wykonaniem prac konserwatorskich

Tablica fundacyjna i epitafia po wykonaniu prac konserwatorskich

Tablica fundacyjna (1631 r.)

Tablica fundacyjna z 1631 roku, wmurowana w mur przykościelny kościoła pw. św. Mikołaja, jest jednym z najstarszych i najcenniejszych świadectw historii parafii oraz dawnej społeczności Nowej Rudy. Stanowi część unikalnego zespołu płyt nagrobnych i epitafiów, które zachowano z dawnego cmentarza przy barokowej świątyni istniejącej wcześniej w tym miejscu.

Krótką historią tablicy

Tablica pochodzi z czasów funkcjonowania barokowego kościoła pw. św. Mikołaja, który stał na tym terenie od 1550r., po odbudowie miasta, o najeździe wojsk czeskich. Świątynia ta była drugim kościołem parafialnym w Nowej Rudzie i przez ponad 250 lat pełniła kluczową rolę w życiu religijnym mieszkańców.

Przy kościele znajdował się cmentarz parafialny, użytkowany do 1818 roku. Podczas budowy obecnego neogotyckiego kościoła (rozpoczętej w 1885 r.), teren starego cmentarza zlikwidowano, a najcenniejsze płyty przeniesiono do nowo wznoszonego muru oporowego od strony ulicy Kościelnej.

Wśród nich znalazła się właśnie tablica fundacyjna z 1631 r., której ponowne wmurowanie pozwoliło zachować jej historyczną wartość i charakter miejsca.

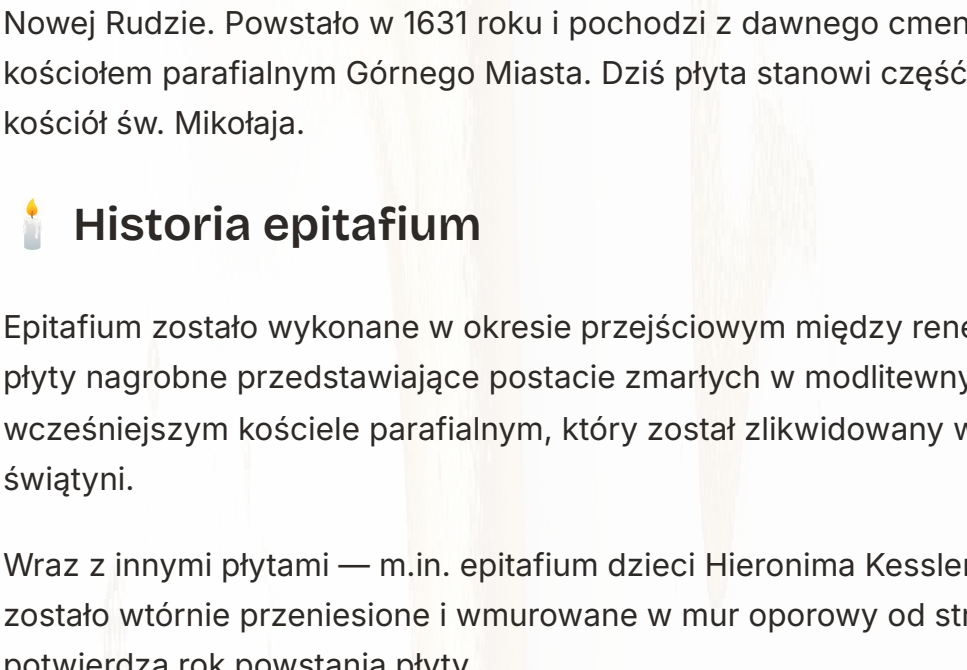
Wygląd i symbolika

Tablica została wykonana z piaskowca, typowego dla dolnośląskiej kamieniarki XVII wieku. Jej kompozycja jest prosta, a zarazem elegancka.

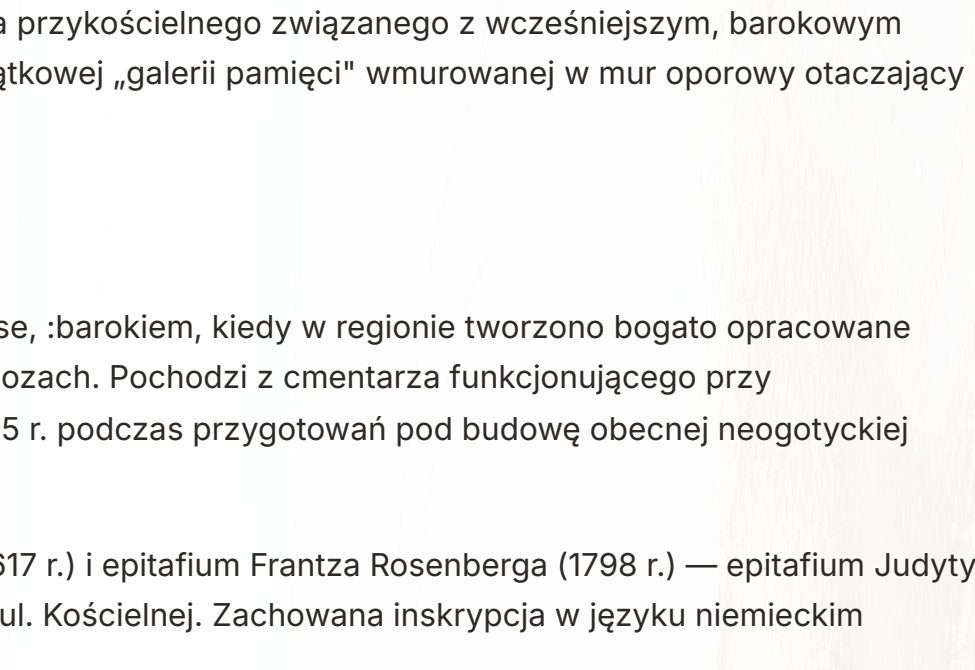
Charakterystyką ją:

- prostokątna forma,
- wyraźne obramienie,
- renesansowo-barokowy układ inskrypcji,
- typowe dla epoki liternictwo o mocno profilowanych liniach;
- napis w języku niemieckim.

Treść tablicy — dziś częściowo zatarta — upamiętniała wydarzenie lub osobę związaną z rozwojem parafii. Zachowane fragmenty wskazują na charakter fundacyjny i związek z działalnością ówczesnej społeczności katolickiej miasta.

Tablica fundacyjna przed wykonaniem prac konserwatorskich

Tablica fundacyjna po wykonaniu prac konserwatorskich

Epitafium Judyty (1631 r.)

Epitafium upamiętnia Judytę, członkinię rodu Kessler. Epitafium Judyty należy do najstarszych zachowanych płyt sepulkralnych w Nowej Rudzie. Powstało w 1631 roku i pochodzi z dawnego cmentarza przykościelnego związanego z wcześniejszym, barokowym kościołem parafialnym Górnego Miasta. Dziś płyta stanowi część wyjątkowej „galerii pamięci” wmurowanej w mur oporowy otaczający kościół św. Mikołaja.

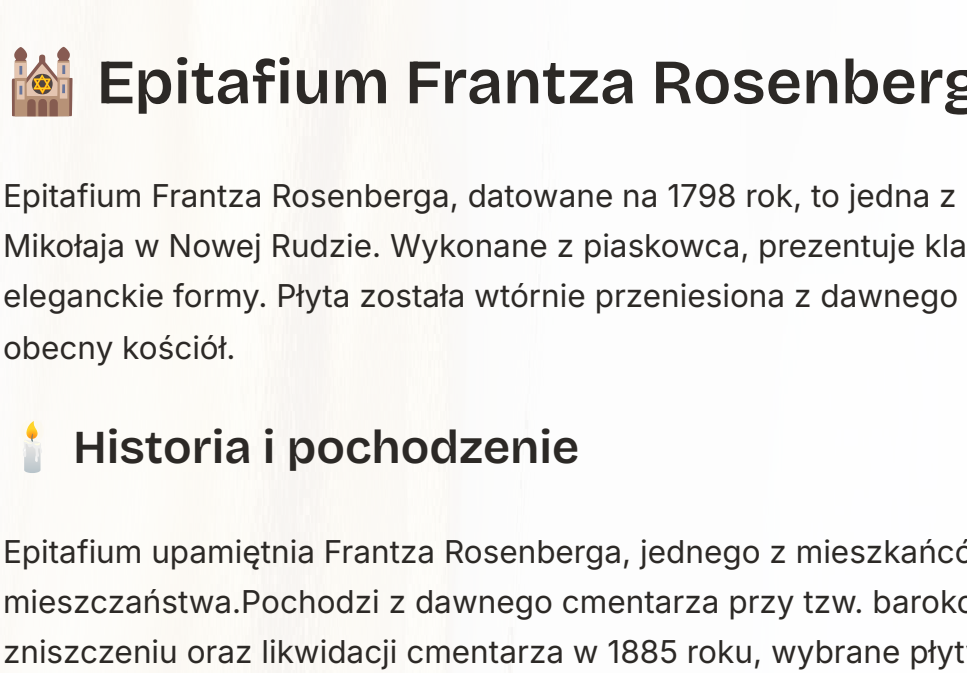
Historia epitafium

Epitafium zostało wykonane w okresie przejściowym między renesans, a barokiem, kiedy w regionie tworzone bogato opracowane płyty nagrobne przedstawiające postacie zmarłych w modlitewnych pozach. Pochodzi z cmentarza funkcjonującego przy wcześniejszym kościele parafialnym, który został zlikwidowany w 1885 r. podczas przygotowań pod budowę obecnej neogotyckiej świątyni.

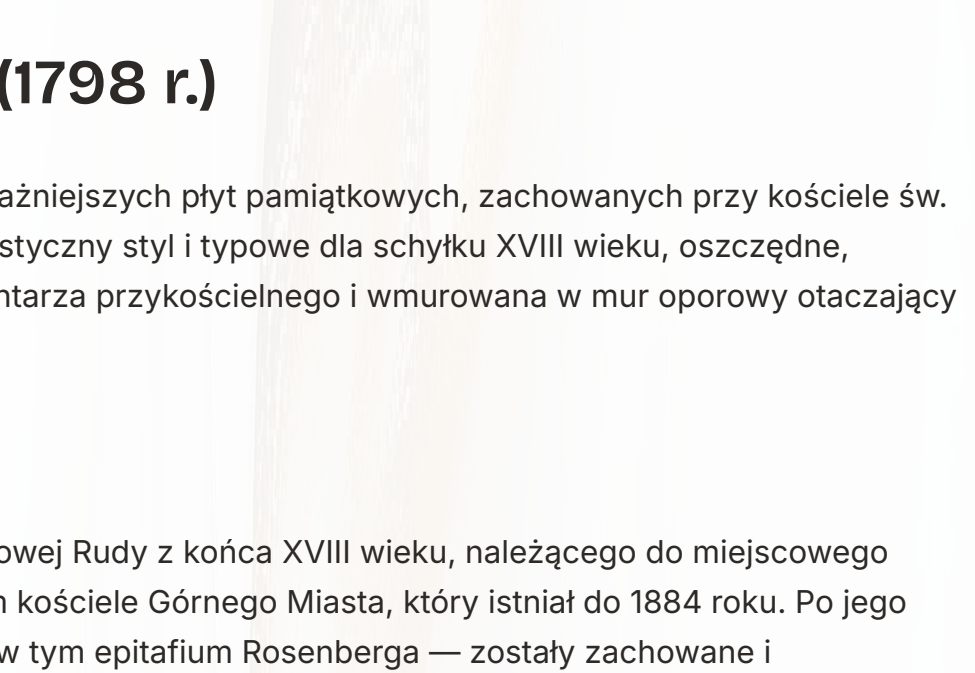
Wraz z innymi płytami — m.in. epitafium dzieci Hieronima Kesslera (1617 r.) i epitafium Frantza Rosenberga (1798 r.) — epitafium Judyty zostało wtórnie przeniesione i wmurowane w mur oporowy od strony ul. Kościelnej. Zachowana inskrypcja w języku niemieckim potwierdza rok przeniesienia płyty.

Opis artystyczny:

- materiał: piaskowiec, charakterystyczny dla regionalnej kamieniarki XVII wieku,
- forma: pionowa płyta z wyraźnie profilowaną ramą,
- przedstawienie: postać kobiety — Judyty — ukazana w modlitewnej pozie, frontalnie, z dłońmi złożonymi na wysokości piersi,
- styl: późny renesans / wczesny barok,
- dekoracje: delikatne ornamenty roślinne, prosta symbolika religijna typowa dla okresu kontrreformacji,
- na prostokątnej płycie widoczna jest postać kobiety w modlitewnej pozie, ujęta w dekoracyjne, architektoniczne obramienie. Napis w języku niemieckim, reliefowe elementy ornamentalne, delikatnie opracowane twarze i symbolika religijna (m.in. motyw wieczności i nadziei zamartwychwstania) nadają płycie wyjątkowy charakter,
- mimo upływu czasu i erozji detale twarzy i układ postaci wciąż pozostają czytelne, pozwalając dostrzec kunszt kamieniarza.

Epitafium Judyty przed wykonaniem prac konserwatorskich

Epitafium Judyty po wykonaniu prac konserwatorskich

Epitafium Frantza Rosenberga (1798 r.)

Epitafium Frantza Rosenberga, datowane na 1798 rok, to jedna z najważniejszych płyt pamiątkowych, zachowanych przy kościele św. Mikołaja w Nowej Rudzie. Wykonane z piaskowca, prezentuje klasycystyczny styl i typowe dla schyłku XVIII wieku, oszczędne, eleganckie formy. Płyta została wtórnie przeniesiona z dawnego cmentarza przykościelnego i wmurowana w mur oporowy otaczający obecny kościół.

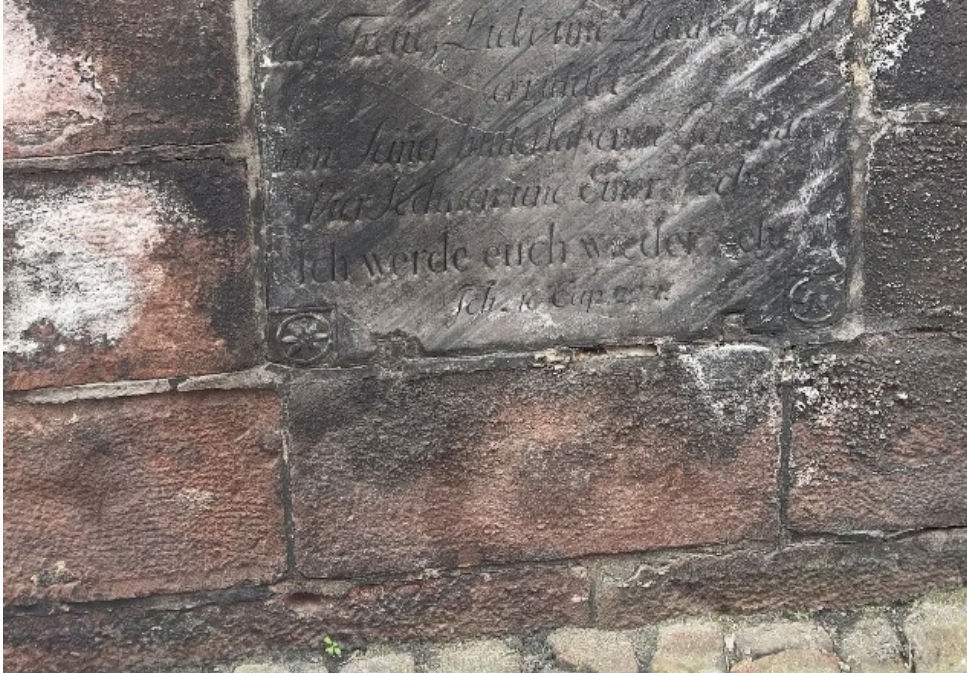
Historia i pochodzenie

Epitafium upamiętnia Frantza Rosenberga, jednego z mieszkańców Nowej Rudy z końca XVIII wieku, należącego do miejscowego mieszczaństwa. Pochodzi z dawnego cmentarza przy tzw. barokowym kościele Górnego Miasta, który istniał do 1884 roku. Po jego zniszczeniu oraz likwidacji cmentarza w 1885 roku, wybrane płyty — w tym epitafium Rosenberga — zostały zachowane i wkomponowane w nowo wzniesiony mur oporowy otaczający kościół.

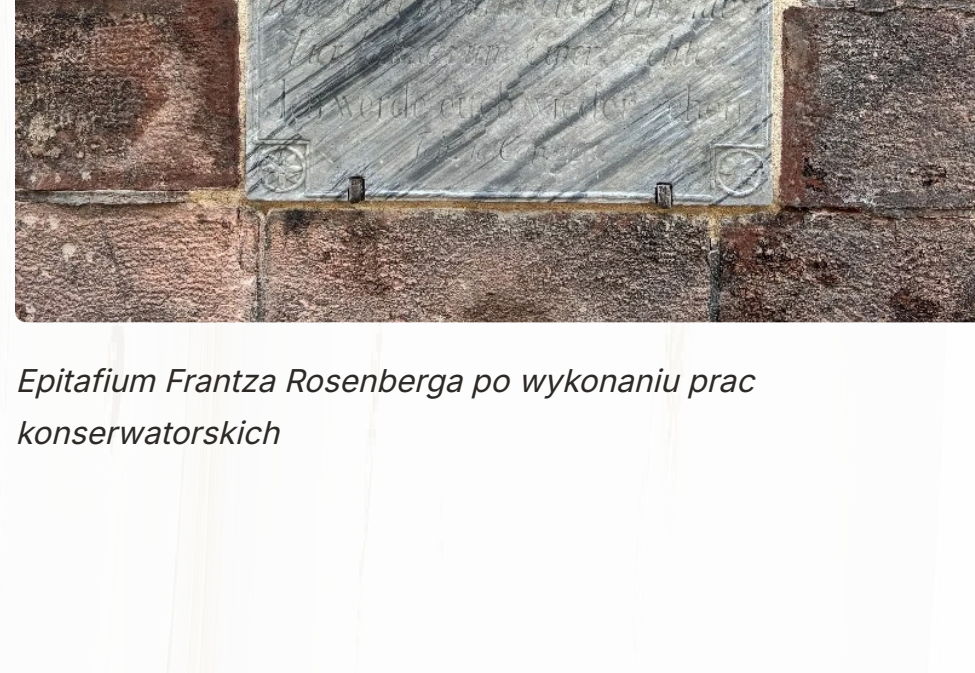
Cechy artystyczne:

- na płycie zachowała się czytelna inskrypcja w języku niemieckim z datą 1798 oraz dekoracyjne obramienie typowe dla późnobarokowych i klasycystycznych realizacji tego okresu,
- styl: późny barok przechodzący w klasycyzm,
- materiał: piaskowiec,
- charakterystyka:
  - prostokątna forma
  - zrównoważona, symetryczna rama
  - czytelna inskrypcja w języku niemieckim
  - elegancja i minimalizm typowe dla końca XVIII w.

Epitafium wyróżnia się surową formą, pozbawioną rozbudowanej ornamentyki — było to zgodne z ówczesną estetyką okresu klasycyzmu, która preferowała prostotę i harmonię.

Epitafium Frantza Rosenberga przed wykonaniem prac konserwatorskich

Epitafium Frantza Rosenberga po wykonaniu prac konserwatorskich

Epitafium Dzieci Hieronima Kesslera (1617 r.)

Epitafium Dzieci Hieronima Kesslera to jedno z najstarszych i najbardziej poruszających dzieł sepulkralnych znajdujących się w murze przykościelnym kościoła św. Mikołaja w Nowej Rudzie. Płyta ta, datowana na 1617 rok, upamiętnia dzieci należące do rodu Kesslerów — rodziny od wieków związanej z historią miasta.

Krótką historią

Rodzina Kesslerów była jednym z dawnych rodów miejskich Nowej Rudy. Epitafium dzieci, ufundowane przez ich ojca — Hieronima (Hieronymusa) Kesslera, stanowi świadectwo silnej świadomości rodzinnej i wiary charakterystycznej dla społeczności mieszczańskiej XVII wieku. Pierwotnie płyta znajdowała się na cmentarzu przy barokowym kościele parafialnym. W drugiej połowie XIX wieku, kiedy rozpoczęto budowę obecnej, neogotyckiej świątyni, epitafium zostało starannie zabezpieczone i wtórnie wmurowane w mur oporowy przy ul. Kościelnej, gdzie można je oglądać do dziś. Epitafium przedstawia stojące postaci dzieci w modlitewnym geście, z inskrypcją w języku niemieckim u dołu.

Opis artystyczny:

na płycie z jasnego piaskowca przedstawiono postacie dzieci, z rękoma złożonymi do modlitwy – typowy motyw z sepulkralnej epoki wczesnego baroku. Charakterystyczne elementy:

- drobne, dziecięce sylwetki ujęte w sposób symboliczny,
- motywy religijne podkreślające nadzieję życia wiecznego,
- rzeźbiona rama nawiązująca jeszcze do późnego renesansu,
- inskrypcja w języku niemieckim, częściowo zatarta przez upływ czasu,

Mimo widocznych śladów erozji epitafium zachowało wysoką wartość historyczną i artystyczną.

Epitafium Dzieci Hieronima Kesslera przed wykonaniem prac konserwatorskich

Epitafium Dzieci Hieronima Kesslera po wykonaniu prac konserwatorskich

Lokalizacja tablicy i epitafiów

- Kościół pw. św. Mikołaja
- ul. Kościelna, 57-400 Nowa Ruda
- w murze oporowym od strony kościoła
- w pełni dostępne z zewnątrz — można je oglądać o każdej porze roku.

Dlaczego warto zobaczyć ?

- to jeden z najstarszych zachowanych zabytków piśmiennych Nowej Rudy,
- odsłania historię parafii sprzed prawie 400 lat,
- jest częścią unikalnej sekwencji płyt z XVII–XVIII wieku,
- świetnie obrazuje tradycję zachowania dawnych inskrypcji w murach — praktykę powszechną na Dolnym Śląsku,
- stanowi piękny przykład dawnej sztuki kamieniarskiej.

Znaczenie kulturowe

Epitafium Rosenberga jest ważnym świadectwem życia dawnych mieszkańców Nowej Rudy oraz lokalnych tradycji sepulkralnych. Jako część zespołu tablic w murze przykościelnym, tworzy wyjątkowe lapidarium pamięci, pokazujące ciągłość historii miasta na przestrzeni trzech stuleci.

Wskazówki dla zwiedzających

- Najlepsze światło do zdjęć: popołudnie.
- Płyty są zabytkiem — prosimy nie dotykać i nie opierać się o mur.
- Obiekt znajduje się na zewnątrz, przy spokojnej ulicy.

Tablica fundacyjna oraz epitafia zostały odnowione w ramach projektu:

Projekt „Gdy kamień opowiada o historii regionu”
nr rejestracyjny G.019.02.0053

współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach

Programu Interreg Czechy-Polska 2021-2027

za pośrednictwem Euroregionu Glacensis zarządzającym Funduszem Małych Projektów